

O'zbekistonda Yashil Iqtisodiyotga O'tish Muammolari Va Yechimlari

Xudayberdiyeva Dildora Baxodirovna.

Toshkent ijtimoiy innovatsiya universiteti

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishdagi muammolar va yechimlarni tahlil qiladi. Jahon miqyosida ekologik muammolar kuchayib borayotgan bir paytda, O'zbekiston uzoq muddatli ekologik va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash maqsadida barqaror rivojlanish tamoyillariga e'tibor qaratmoqda. Maqolada mamlakatning yashil texnologiyalar va amaliyotlarni joriy etishda duch kelayotgan asosiy to'siqlar, masalan, aholi orasida ma'lumotlarning yetishmasligi, infratuzilma yetarli emasligi va moliyaviy cheklolvar keltirib o'tiladi. Shuningdek, mualliflar, davlat siyosatini isloh qilish, qayta tiklanuvchi energiya manbalariga sarmoya kiritish va yashil texnologiyalarga yangiliklarni joriy etish kabi mumkin bo'lgan yechimlarni ko'rib chiqadilar. Maqolada yashil iqtisodiyotning rivojlanishida iqtisodiy o'sishni ekologik barqarorlik bilan muvofiqlashtirish uchun davlat, biznes va jamoatchilikning hamkorlikda ishlashi bo'yicha tavsiyalar beriladi.

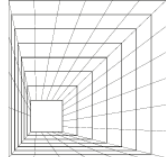
Kalit so'zlar: Yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, O'zbekiston, ekologik muammolar, qayta tiklanuvchi energiya, yashil texnologiyalar, siyosat islohotlari, ekologik barqarorlik, iqtisodiy o'zgarish.

O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishi hozirgi kunda ekologik barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishni davom ettirish uchun muhim yo'nalish hisoblanadi. Yashil iqtisodiyot atamasi dunyo miqyosida 2008-yildan keyin keng tarqala boshlagan bo'lib, bu kontseptsiya ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan barqaror rivojlanishni nazarda tutadi (UNEP, 2011). Biroq, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni bir qator qiyinchiliklarga duch kelmoqda. O'zbekiston, o'zining boy tabiiy resurslariga va aqlli qishloq xo'jaligiga asoslangan iqtisodiy tuzilishga ega bo'lsa-da, global isish, suv resurslarining kamayishi va chiqindilarni boshqarishdagi cheklolvar kabi ekologik muammolarni hal qilishda jiddiy qadamlar qo'yishni talab qilmoqda (World Bank, 2020).

Shu bilan birga, mamlakatda yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy va ekologik foydalari sezilarli bo'lishi mumkin. Biroq, buning uchun yangi siyosiy va iqtisodiy strategiyalarni ishlab chiqish, energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalariga sarmoya kiritish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish zarur. Shuningdek, aholining ekologik xabardorligini oshirish va yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini qo'llab-quvvatlash uchun davlat va jamoatchilik hamkorligining kuchaytirilishi kerak (KPMG, 2019).

Maqolada O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishdagi asosiy muammolari va ularni hal qilish yo'llari tahlil qilinadi. Ushbu o'tishning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun talab qilinadigan strategik o'zgarishlar va mamlakatning barqaror rivojlanishga erishishi uchun amalga oshirilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlar ko'rib chiqiladi.

Yashil iqtisodiyotga o'tish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishni uyg'unlashtirish masalalari ko'plab ilmiy tadqiqotlar va amaliy ishlanmalar predmetiga aylangan. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (UNEP, 2011) tomonidan ishlab chiqilgan "Yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasi ekologik xavf-xatarlarni kamaytirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan yangi iqtisodiy modelni anglatadi. O'zbekiston uchun ushbu modelni amalga oshirishda ekologik muammolar, energetika resurslarining cheklanganligi va infratuzilma yetishmovchiligi kabi to'siqlar mavjud.

O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tishi bo‘yicha turli ilmiy ishlar hamda xalqaro tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan tavsiyalar bu jarayonning qiyinchiliklari va imkoniyatlarini keng yoritgan. Masalan, World Bank (2020) tomonidan tayyorlangan tahlilda, O‘zbekistonning energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalariga sarmoya kiritish va suv resurslarini boshqarish borasida amalga oshirilishi kerak bo‘lgan chora-tadbirlar ta’kidlangan. Biroq, bu borada mavjud bo‘lgan iqtisodiy va ijtimoiy cheklovlar va moliyaviy muammolar yashil iqtisodiyotga o‘tishni qiyinlashtiradi. Ushbu omillarni bartaraf etish uchun hukumat tomonidan yangi siyosatlar va iqtisodiy rag‘batlantirish mexanizmlari kerakligi ta’kidlanadi.

O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tishida shuningdek, ekologik xabardorlikni oshirish muhim ahamiyatga ega. KPMG (2019) tomonidan olib borilgan tadqiqotda, yashil iqtisodiyotga o‘tishning asosiy to‘siqlaridan biri bu aholi va biznes sektori o‘rtasidagi ekologik tafakkur va innovatsiyalarga nisbatan past qiziqishdir. Tadqiqotda, xalqaro tajribaga asoslanib, bu muammoni hal qilish uchun ekologik ta’lim va jamoatchilikni o‘qitishning ahamiyati ko‘rsatilgan.

Shuningdek, bir qator mutaxassislar (Aliyev, 2022; Islomov, 2021) O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonini qo‘llab-quvvatlash uchun tegishli siyosiy va iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish zarurligini ta’kidlaydilar. Ular, mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya manbalariga investitsiyalarni jalb qilish, ekologik soliq siyosatlarini joriy etish va yashil moliya mexanizmlarini yaratish zarurligini ta’kidlashadi.

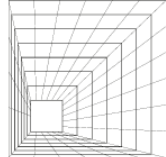
Qayta tiklanuvchi energiya manbalariga sarmoya kiritishning iqtisodiy foydalari haqida gapirgan Xojayev (2020), qayta tiklanuvchi energiya sektori O‘zbekiston iqtisodiyotiga yangi ish o‘rinlari yaratish va energiya samaradorligini oshirish imkonini berishini ko‘rsatgan. Shu bilan birga, bu sektorni rivojlantirish uchun davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlovchi mexanizmlar va soliq imtiyozlarini yaratish zarurligi qayd etilgan.

Jahon miqyosidagi tajribalarga tayanib, bir qator ilmiy ishlar yashil iqtisodiyotga o‘tishda davlat siyosatining muhim rolini ta’kidlaydi. Mahmudov (2023) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotda, yashil iqtisodiyotga o‘tishda muvaffaqiyatli tajribalar sifatida Yevropa Ittifoqi va Skandinaviyaning davlatlarining siyosatlarini misol sifatida keltirgan. Ularning tajribalaridan o‘rganib, O‘zbekiston uchun shunga o‘xshash siyosiy va iqtisodiy strategiyalarni ishlab chiqish mumkinligi ko‘rsatilgan.

Shunday qilib, O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy omillarni hisobga olish, davlat siyosatini isloh qilish va yangi investitsion mexanizmlarni yaratish zarurdir. Bu borada ilmiy tadqiqotlar va xalqaro tajribalar, mamlakatning yashil iqtisodiyotga o‘tishidagi asosiy to‘siqlar va imkoniyatlarni aniqlashda muhim yo‘l-yo‘riq bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayoni jahonning eng dolzarb ekologik masalalari va iqtisodiy o‘sish talablariga javob beradigan yangi va samarali yondashuvni taqozo etmoqda. Ushbu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun mamlakatda ekologik barqarorlikni ta’minlash, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish va yashil texnologiyalarni keng joriy etish zarur. Biroq, bu yo‘lda bir qancha to‘siqlar mavjud, masalan, moliyaviy cheklovlar, infratuzilmaning yetishmovchiligi va aholining ekologik xabardorligining pastligi.

Maqolada ko‘rib chiqilgan ilmiy tadqiqotlar va xalqaro tajribalar, O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tishidagi asosiy qiyinchiliklarni va bu muammolarni hal qilish yo‘llarini aniqlashga yordam berdi. Buning uchun birinchi navbatda, davlat siyosatini isloh qilish, ekologik soliq siyosatlarini joriy etish va yashil moliya mexanizmlarini yaratish talab etiladi. Bundan tashqari, qayta tiklanuvchi energiya manbalariga sarmoya kiritish, innovatsion

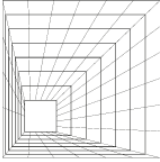
texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash va jamoatchilikni ekologik masalalar haqida xabardor qilish uchun tegishli chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur.

O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishidagi muvaffaqiyatli natijalar nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlash, balki mamlakat iqtisodiyotining diversifikatsiyasiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshligini oshirishga olib keladi. Shu bilan birga, yashil iqtisodiyotga o'tishning samarali amalga oshirilishi, O'zbekistonni global miqyosda ekologik barqaror rivojlanishga hissa qo'shayotgan davlatlardan biriga aylantiradi.

Shunday qilib, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish masalasi, davlat, biznes va jamoatchilikning hamkorligi orqali amalga oshirilishi lozim bo'lgan kompleks bir jarayon sifatida qaralishi kerak. Yashil iqtisodiyotning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun aniq strategiyalar, investitsiyalar va ilg'or texnologiyalarni qo'llash zarur bo'ladi, bu esa nafaqat ekologik, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga ham xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Aliyev, D. (2022). Ecological Transition in Uzbekistan: Challenges and Prospects. Tashkent: O'zbekiston Davlat Nashriyoti.
2. Isломov, Т. (2021). Green Economy Transition in Central Asia. Almaty: Central Asia Journal of Economics.
3. Xojayev, R. (2020). Investments in Renewable Energy in Uzbekistan. Tashkent: Energy Efficiency Studies.
4. Mahmudov, N. (2023). Comparative Analysis of Green Economy Policies in Europe and Central Asia. Tashkent: Economics Research Institute.
5. United Nations Environment Programme (UNEP). (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. Nairobi: UNEP.
6. World Bank. (2020). Uzbekistan: Country Environmental Analysis. The World Bank.
7. KPMG. (2019). The Future of Sustainability in Central Asia. KPMG International.
8. Gulyamova, G., Abdullaev, A., & Sharipova, U. (2020). Peculiarities and modern trends in world energy and the development of global pipeline transport networks. *Journal of Critical Reviews*, 7(4), 388-392.
9. Абдуллаев, А. К. (2023). РОЛЬ ТРАНСПОРТНОЙ ДИПЛОМАТИИ В РАЗВИТИИ ВНЕШНЕТОРГОВЫХ МАРШРУТОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. *Постсоветские исследования*, 6(3), 315-323.
10. Abdullaev, A. K. (2023). THE INFLUENCE OF THE TRANSFORMATIONS IN UZBEKISTAN'S ECONOMY ON PERSONNEL ISSUES DURING THE GREAT PATRIOTIC WAR. *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 4: История. Регионоведение. Международные отношения*, 28(3), 42-53.
11. Abdullaev, A. K. (2021). The improvement of transport system leads to economic growth: a myth or a reality?. *International Relations: Politics, Economics, Law*, 2020(1), 39-47.
12. Abdullaev, A. (2017). Transport aspect of cooperation within SCO. *International Relations: Politics, Economics, Law*, 2017(2), 11.
13. Abdullaev, A. K. THE PECULIARITIES OF THE USE OF THE SPECIAL LEXIS. *ТОШКЕНТ-2021*, 23.
14. Палванова, У. Б. (2024). Значение Формирования Навыков Оказания Первой Помощи У Студентов В Не Медицинских Образовательных Учреждениях. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 27, 93-98.
15. Матмуратов, К. Ж. (2023). Разработка методов лечения нейроишемической формы диабетической остеоартропатии при синдроме диабетической стопы.

-
16. Бабаджанов, Б. Д., Матмуротов, К. Ж., Моминов, А. Т., Касымов, У. К., & Атажанов, Т. Ш. (2020). Эффективность реконструктивных операций при нейроишемических язвах на фоне синдрома диабетической стопы.